

Blekingegadeligan - När solidariteten spårar ur

Peter Övig Knudsen:
Blekingegadeligan 1
"Den danska cellen", 355 sid.
Blekingegadeligan 2
"Den hårda kärnan", 426 sid
Översättning: Margareta Norlin
Karneval Förlag 2010

Den amerikanska antropologen Margaret Mead lär en gång ha sagt: "Tvivla aldrig på att en liten grupp människor hängivna sin sak kan förändra världen. Det är faktiskt det enda som någonsin gjort det."

Och den tanken kan ju vara trösteför många. Säkert har mycket positivt som hänt i världshistorien också haft sitt ursprung i sådana här ganska små grupper av människor.

Men en liten grupp kan ju också spåra ur. Kanske just på grund av sin litenhet. Och det finns alltid risker med att avskilja sig från mainstream-samhället. Detta faktum blir bara alltför uppenbart vid läsningen av Peter Övig Knudsens mästerverk "Blekingegadeligan", en bok i två delar om en mycket speciell dansk bankrånarliga.

Ämnet för skildringen är de högst olagliga aktiviteter som medlemmar i en liten dansk solidaritetsgrupp utvecklade från 1970- och in på slutet av 1980-talet. Ideologen för verksamheten hette Gottfred Appel. Gruppens uttalade syfte var att stödja befrielseströrelser, främst palestinska, men också sådana i Afrika och Latinamerika.

Överskott som plundrats

Övigs bok är helt dokumentär. Den är resultatet av ett oerhört omfattande intervju- och arkivarbete. De berörda ur alla kategorier, från f.d. ligamedlemmar till danska säkerhetspoliser, har han personligen träffat och intervjuat. Ligamedlemmarna hade börjat som vanliga Vietnamdemonstranter. Det är dock intressant att Övig belägger att de redan i 17-årsåldern hörde till de mer våldsamma deltagarna. En av dem tar till exempel vid en demon-

stration ifrån en polis dennes batong och jagar honom med den ...

Under årens lopp blir de mindre våldsamma som demonstranter men mer verksamma i insamlingsarbete, bland annat klädinsamlingar till folken i Afrika. Denna oskyldiga verksamhet får dock efterhand, för en liten invigd krets, en alltmer dubbel karaktär. Den legala del som innefattar klädinsamlingar och studier lockar förstås aningslösa nybörjare, vilket också är dess syfte. Men en mindre "grupp inom gruppen" går, delvis utan de andras vetskap, flera steg längre.

Den i grunden ganska enkla tanken verkar ha varit: klädinsamlingarna ger för lite, bankerna är fulla med pengar som orättfärdigt sugits ut av det överskott som plundrats av de undertryckta massorna i tredje världen. Slutsats: varför inte helt enkelt ta pengarna där de finns och "återlämna" dem till befrielseströrelser?

Att mödosamt kontakta vanligt folk ansåg Appel-gruppen uppenbarligen vara förspild tid. De betraktade den danska arbetarklassen som "mutad". Danmark var en "snyltarstat".

Än idag kan ju den tanken verka lite bestickande. Fortfarande finns ju väldiga, skriande, skillnader i levnadsstandard mellan livet i den rika världen och livet i de fattigare områdena på planeten. 2009 kom statistik som visar att 1,4 miljarder människor på jorden har en US-dollar, alltså mindre än sju svenska kronor, om dagen att leva på.

Ingen ville lyssna på palestinierna

Den Stora Revolution som gruppen

– och dåför tiden rätt många fler – föreställde sig snart skulle komma, den kunde aldrig få sitt ursprung i Europa. Istället gällde det att solidariser sig med folkens befrielseströrelser i tredje världen. Där tycktes upproret mot de rika imperialistiska länderna redan i full gång. Möjligen skulle detta senare kunna sprida sig till Europa.

Staten Israel skärpte hela tiden sina åtgärder mot palestinierna i Gaza och på Västbanken. Samtidigt tycktes ingen vilja lyssna på palestiniernas version av saken. Befrielseströrelsen PFLP – Popular Front for the Liberation of Palestine – behövde pengar till sin kamp för det palestinska folkets sak. Värt att notera är att vid denna tid innefattade denna kamp både flygkapningar och gisslantagningar.

Appel-gruppens illegala projekt inleds med syftet att stödja palestinierna. I det fördolda börjar några personer i gruppen resa till Mellanöstern och bygga ut kontakterna med PFLP.

Vapen börjar snart införskaffas, även från stölder ur svenska militära förråd. Ett hemligt vapenlager läggs upp mitt inne i Köpenhamn. Lagret fanns i ligans bas, en täcklägenhet på Blekingegade på ön Amager. Här förvarade ligan till slut bland annat handgranater, maskinpistoler och 24 skarpladdade raketgevär ...

Det är märkligt hur lite denna dramatiska historia skildrats i svenska medier, både då och nu. Kanske skulle en sådan här grupp aldrig kunnat uppstå i Sverige? Romantiken kring den danska motståndsrörelsen under andra världskriget inspirerade nog i viss mån en del av ligamedlemmarna. Vissa träffade till och med, som unga, personer på sina arbetsplatser som varit med i motståndet mot Nazityskland.

Levde på "portugisisk nivå"

Polisens svårigheter att få fast rånarligan hade flera orsaker. En var att inga pengar spenderades på lyxliv i något skede. Inga vanliga kriminella nåddes heller av pengarna, eller visste vilka som låg bakom rånen. En annan faktor var gruppens dubbla sociala profil, som de alltså upprätthöll i närmare 20 år. Ingen verkade på ytan överdri-

vet utslagen i socialt hänseende. Flera hade i långa perioder vanliga jobb inom post och datahantering. En drivande medlem i ligan arbetade under en följd av år som brandman. Några

levde först i kollektiv men hade efter en tid mera gängse familjer. Gruppmedlemmarna levde på "portugisisk nivå", vilket sågs som "den nivå som vore allas nivå om jordens resurser hade varit jämnt fördelade".

Ömma punkter

Verkligheten överträffar dikten med hästlängder. Boken erbjuder genom sin detaljrikedom ett mikrokosmos, en egen värld som det går att vandra runt i. Den är mer spännande än de flesta deckare och ger dessutom fascinerande inblickar i sektpsychologi. Den danska gruppen utvecklar vartefter tiden går avarter. Det blir "bö-nemöten" där medlemmar tvingas erkänna "fel" de begått. Det skapas ett grupptryck som i några fall leder till psykiska sammanbrott och interna slagsmål. Det finns ju många rapporter om hur egendomligt små, från samhället avskiljda grupper både av religiöst eller mera politiskt slag, efter en tid i avskildhet kan börja uppträda. Hot om uteslutning blir förstås mycket allvarligt för individer som levt i gruppen länge och har allt sitt sociala liv där.

Övigs bok sätter också fingret på en del ömma punkter i 68-rörelsens tankevärld. Hur långt får man egentligen gå när man "vet att man har rätt"? Peter Övig Knudsen har i en intervju sagt att han i boken bland annat försöker belysa en vanföreställning. Nämligen den att bara för att man tror sig ha rätt så får man göra vad som helst. Blekingegadeligans – och många andras – stora tankemiss-tag är ju just detta.

Henrik Persson

Rånarnas maskerade sig noggrant med hjälp av makeup, masker, peruker och lösskägg. Foto: Köpenhamnspolis

I sin täcklägenhet i Köpenhamn förvarade Blekingegadeligan till slut en betydande arsenal av skjutvapen och sprängmedel. Foto: Köpenhamnspolis